

פ ר ט י כ ל מ.ס.ב/2

מישיבת הועדה לעניני פנים
ביום כ' כב' בחשוון תש"י
(14 בנובמבר 1949), בשעה 9.30.

חברי הועדה:

נוכחים:

ב. מינץ - היו"ר
י. בן-צבי
י. גורי
ד. הכהן
ד"ר ז. ורהפטיג
א. חושי
ת. טובי
א. כהן
ש. טרלין
ס. סנה
י. ספיר
א. פראי
נ. ילין-מור
א. שפטל

מוזמנים:

ס. שפירא - שר הפנים
מר רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
מר הורנשטיין - היועץ המשפטי
מר זילביגר - היועץ המשפטי
מר הרטגלס - משרד הפנים.

סיף אלדין-אלזעבי

בעדרים:

סדר היום: (א) דיון על מסקנות ועדת החקירה בקשר ליוסף אבו-גוש.
(ב) חוק העיריות תש"ט - 1949.

א. חושי: בישיבה הקודמת החלטנו שלא לפרסם שום דבר

בקשר למסקנות חקירת פרשת יוסף אבו גוש.

תמתי מאד שלמחרת היום נתפרסם מאמר בעתון "מעריב", שבו צויינו בדיוק
מסקנות ועדת החקירה וכן המסקנות של מר א. פראי. אני רוצה לשאול
איפוא, מהו הערך להחלטות שלנו, אם בכל-זאת הדברים מגיעים לפרסום
בעתונות, למרות שהחלטתנו היתה הפוכה.

היו"ר ב. מינץ: את אותה השאלה רציתי גם אני לשאול, מאחר שגם

אני ראיתי את פרסום המסקנות ב"מעריב", ואני

מתפלא מאד על עובדה זו. מתוך הקריאה בעתון נוכחתי שהעתונאי שפרסם

את הדברים, לא פרסם אותם משמיעה בע"פ אלא קרא את המסקנות, כי הן

נמסרו בדיוק נמרץ. אני מצטער מאד שעלי לגנות את אותו אדם שמסר

לעתונאים את המסקנות בנגוד להחלטותינו.

י. בן-צבי:

עלי לציין, שהמסקנות האלה פורסמו לא

רק ב"מעריב", אלא גם ב"על-המסמר". בעבודת

הועדה צריכה להיות הרגשה קוליגיאלית, ולצערי הורסים את ההרגשה הזאת.

החלטת הועדה מחייבת את כל חברי הועדה ואני מציע שהועדה כולה תצטרף לגברי

כלפי אלה אשר באופן כל-כך מכוער מפריעים לקוליגיאליות של פעולת הועדה.

א. כהן:

אין להסתפק בנוי בלבד. כבר בישיבה הקודמת

הכבזנו באופן ברור שהדברים האלה הם סודיים,

ואני מתפלא על הכשרון המיוחד של העתונאים להוציא מידי מישהו ידיעות

סנסציוניות לצרכי פרסום, שאינם מביאים תועלת לשום אדם ויש בהם כדי

להזיק. לדעתי, יש לעשות שני דברים: (א) לברר עם סזכירות הכנסת

אם לעתונאים יש גישה לתיקים ולפרטיכלים, כי הקריאה בתיקים יכולה

להכשיל את עבודות הועדה; (ב) יש לברר עם ועדת הכנסת, מה הוא הנוהג

בקשר למסירת ידיעות לעתונאים על מהלך העבודה בוועדות. ידוע לנו שבעיקר

עתוני אחת"צ יש להם נטייה להשיג, ויהי מה, ידיעות על מה שמתרחש בוועדות

הכנסת. יש לברר מי הוא המוסמך מטעם הועדה, למסור לעתונאים את

האינפורמציה המתאימה לפרסום בעתונות.

א. שפטל:

לאור הקריאה בעתונות אין כל ספק שהמסקנות

פורסמו לאחר קריאה בפרטיכל, או במסקנות

הועדה, העתונאי היה בלי כל ספק מצוי על-יד הפרטיכל, כי אחרת לא יכול

היה למסור את הדברים בדיוק כזה.

י. גורי:

עלינו לברר שני דברים: (א) אם כל אחד

מהעתונאים יכול לגשת אל החומר הנמצא

בתיקים; (ב) יש לחקור כיצד שומרת מזכירות הכנסת על החומר. אני

מקבל שכל אחד מחברי הועדה נוהג בהגינות כלפי החלטת הועדה, ואם עשה

מישהו מה שעשה, היה זה משגה חמור.

י. מור:

נוסף לדברי א. כהן, ברצוני להציע, שרק יו"ר

הועדה רשאי לפרסם הודעות רשמיות על מהלך

העבודה בוועדה, ואין שום חבר הועדה רשאי למסור אינפורמציה לעתונאים,

ועל-ידי כך נימנע משביאות.

בהזדמנות זו ברצוני לציין, כי נפגשתי

י. מור:

עם ערבי אחד מהכפר אבו-גוש, והוא סטר לי שבזמן האחרון נעשו חפושים בכפר ג'ילוט, על ידי לגיונרים, המחפשים אחרי יוסף אבו-גוש, וזה כנראה על סמך הידיעות שהופיעו בעתונות העברית.

א. פראי: ברצוני לציין שלאחר שקראתי את הפרסומים ב"מערב" ולאחר שנוכחתי שהסיכום של

הועדה היה מועתק מלה במלה, יחד עם אותן הפסקות שהחלטנו למחוק, הרשיתי לעצמי, למחרת היום, להדפיס את הדברים ב"על-המשמר", בהשמטת הידיעה שיוסף אבו-גוש נמצא בעבר-הירדן.

ידוע לי, שהיה פעם נוהג, שמר צידון ממזכירות

הכנסת היה מכנס אחת לשבוע את העתונאים ומוסר להם ידיעות על מהלך העבודות והדיונים בוועדות הכנסת, ונדמה לי שגם לשכת העתונות שולחת לעתונאים דוח"ים כאלה. איני מוצא שיש צורך לאסור על פרסום בעתונות, אלא את אותן ההחלטות שיש הכרח לשמרון בסוד. ידוע למשל, שהחלטות בוועדת חוץ ובטחון, או החלטות מסויימות בוועדת הכספים אינן מתפרסמות, אלא אם הועדה עצמה מוסרת ידיעות לעתונות. בדרך כלל איני מוצא שיש צורך לאסור את הפרסום של הדיונים וההחלטות, כי אין בהן משום סוד. ישנם פרלמנטים שישיבות הוועדות פתוחות לעתונאים, מלבד ישיבות שמכריזים עליהן כסגורות.

א. צידון: אני קובע שמטעם מזכירות הכנסת, ומטעם המשרד ממזכירות הכנסת

אינו יוצא שום דוקומנט, איש לא רואה את

הפרטיכלים, אף לא העתונאים, וגם חברי הכנסת אינם יכולים לגשת לתיקים, ולא בא בחשבון שהידיעות הסתננו מהמשרד הזה.

על הנוהג לכנס עתונאים אחת לשבוע, כפי

שהזכיר מר פראי, עלי להעיר שלאחר שהעתונאים התקשרו ובאו במגע קרוב עם צירי הכנסת, לא היה טעם לכנוסיהם אלה, כי העתונאים ידעו יותר ממה שאני רציתי למסור להם.

הדרך היעילה ביותר, לדעתי, שהועדה תמסור

מדי פעם קומוניקט רשמי לעתונות. ושום חבר ועדה לא יהיה מוסמך למסור אינפורמציה.

י. גורי: אני מציע שיו"ר הועדה יבוא בדברים עם

ועדת הכנסת, כדי לברר את כל השאלות

שהבענו לעיל.

אני מציע שהועדה תבנה את הפרסום הזה

היו"ר ב. מינץ:

ואני מסכים שיחד עם ועדת הכנסת, נמצא את

הדרך המתאימה להעברת ידיעות לעתונות.

י. בן-צבי: כפי שהוסכם בישיבה הקודמת, יש צורך

לערוך את סעיף א) של המסקנות, ויחד עם

זאת אני מציע שיו"ר ועדת הפנים יפנה לממשלה בבקשה לתת רשות ליוסף אבן-גוש

ולמספחתו לשוב לארץ, מבלי להיענש על יציאתו מהארץ בלי רשות.

היו"ר ב. מינץ: אני מציע שמר בן-צבי יעשה זאת, כיו"ר ועדת

החקירה.

ה ח ל ט ה

הוחלט שיו"ר הועדה מר ב. מינץ, יחד עם יו"ר ועדת החקירה מר י. בן-צבי

ינסחו מחדש את סעיף א) של המסקנות, ויפנו לממשלה בקשר להחזרתו של יוסף

אבן-גוש.

א. פראי: אני אפרסם את המסקנות שלי.

היו"ר ב. מינץ: אם החבר א. פראי יפרסם את המסקנות שלו, זה

משנה את כל ההחלטות שלנו.

ד. הכהן: אני רוצה לחזור על מה שנאמר בישיבה הקודמת,

שלדעתי מר פראי יכול לפרסם את מסקנותיו,

לא בצורת תוספת למסקנות ועדת החקירה, אלא בצורת מאמר בעתון. ברור שאי אפשר

למנוע את החבר פראי מלהביע את דעותיו, אבל הוא יכול לעשות זאת בצורת מאמר.

יחד עם זאת אני מציין שוב, שלדעתי כל הענין

של יוסף אבן-גוש הוא מנופח למדי ואני חושב שזה מביש את המדינה שהיא מטפלת

בענין כזה. זה היה ענין לעתוני-ערב, ואם חבר אחד מהכנסת עורר את השאלה

לא היה צורך לבפח את הענין.

א. שפטל: הצעתו של החבר פראי משנה לגמרי את החלטתנו,

כי זוהי תוספת לדר"ח ולא תוספת למסקנות.

אם איננו מפרסמים את הדר"ח, אזי איננו יכולים לפרסם את התוספת.

י. גורי: אינני מציע שועדת הפנים תחליט שחבר לא

יוכל לפרסם דעה נפרדת. אני חושב שיש כאן

שאלה של תקנון ופרוצדורה, ואני מציע להעביר את השאלה הזו לוועדה

סתאימה.

ז. ורהפטיג: אני מציע שהועדה לא תחליט שום החלטה בקשר

לתוספת של החבר פראי. יעשה הוא מה שברצונו

לעשות, זוהי זכותו, ובפרט מאחר שהדברים התפרסמו כבר סמילא.

א. פראי: אני מבדיל בין התוספת ובין המסקנה, ובתוספת

שלי איני מוצא שום דברים שיש בהם משום נזק

בפרסומם. כל המסקנה שלי כוללת רק שני פסוקים, שבהם אני מביע את

דעתי שממשלת ישראל צריכה ללא דחוי לטפל גם בבעית המעוט הערבי.

י. גורי: אני מבקש לרשום בפרטיכל שאני מסתייג ממסקנה ג).

ומשום כך איני יכול להצביע בעד הדר"ח.

מ. סנה: לויכוח אין כל ערך מבחינה מעשית, כי הדברים

נתפרסמו כבר. אנו מדברים על זאת רק מבחינה

עקרונית, מה הדין לגבי פרסום דעת המעוט. שורת ההגיון מחייבת שהועדה

צריכה לפרסם את דעת הרוב יחד עם דעת המעוט, כי זוהי מידת ההגינות של

עבודת הועדה. אם תקבלו החלטה לא לפרסם את דעת המעוט - החלטה כזו לא

תהיה חוקית ואני מזהיר אתכם שהצבור לא יוכל לעמוד בפני החלטה כזאת.

לכל מעוט יש זכות לפרסם את דעתו.

היו"ר ב. מינץ: אם החבר פראי חתם על מסקנות הועדה, מתוך

ידיעה שהוא יוכל לפרסם גם את המסקנות שלו,

אני חושב שבוא רשאי לפרסם בשמו את מסקנותיו, כי אי אפשר לשלול מאדם

לפקסם בשמו אם יש לו דעה משלו.

י. גורי: אני מבקש לא לקבל כל החלטה, כדי שלא ניצור שום תקדים.

היו"ר ב. מינץ: ה ח ל ט ה
אני מחליטים לפרסם את מסקנות הרוב, ואין זה תקדים לשום דבר אחר.
לא החלטנו לפרסם את דעת המעוט, כי דעת המעוט לא היתה במקרה זה הסתייגות.

חוק העיריות - תש"ט

א. פראי: נדמה לי שבישיבה הקודמת היתה שאילתה בענין קביעת יום הבחירות. הובטח לנו מצד משרד הפנים, שבישיבה זו תנתן לנו הודעה בענין זה. באם תנתן הודעה יש ברצוני להעיר משהו בענין הטכניקה.

כמו-כן אני מבקש שיהיה דיון בענין חוק הבחירות בהרצליה. אם לא יוכל להיות דיון, אני מבקש משר הפנים שיעכב את הבצוע של חוק הבחירות בהרצליה, כי אני רואה בו משום סתירה לחוק שאנו דנים בו עתה.

מ. שפירא - שר הפנים: איני יכול לעכב שום דבר. חתמתי כבר ושלחתי זאת לפרסום, והחוק יופיע ב"רשומות". לא קבלתי מאף אחד ערעור על סדור הבחירות בהרצליה. זה היה סדור מקומי של המועצה. אני טפלתי בחומר שהומצא לי ע"י אנשי המקום, ואיני יכול עכשיו, בדגה האחרון, להפסיק את מהלך הבחירות.

א. פראי: אני מבקש להוסיף כסעיף לסדר היום, את חוק הבחירות בהרצליה.

היו"ר ב. מינץ: את הדיון בסעיף 8 טרם סיימנו, כי מסרנו שתי הצעות לוועדת המשנה. את הצעת פראי ואת הצעת ורהפטיג.

סעיף 9 :

היו"ר ב. מינץ:

עלינו עוד להחליט בקשר לסיפא של סעיף קטן א), שלפיו שר הפנים רשאי לצרף לוועדה גם עובדי הממשלה. אפילו אם תתקבל הצעת הרוב בוועדה, ואין לה כנראה סבוי להתקבל, גם אז עלינו להחליט אם מותר יהיה לשר הפנים לצרף עובדי ממשלה לאחר התייעצות.

א. שפטל: השאלה היא כמו"כ אם שר הפנים סמנה ועדת

בחירות, הרי אין מקום למנוי נוסף של

פקידים, ואני מבקש איפוא, להצביע שנית על הצעתו של החבר גורי.

י. גורי: אם שר הפנים סמנה את חברי הועדה לאחר

התייעצות, כפי שהציע הרוב, הרי אין כל

צורך בתוספת, ביחוד שהועדה קבלה נוסח כל-כך רחב, ששר הפנים יכול לצרף בכלל את באי-כחו. אני מציע למחוק את הסיפא של סעיף קטן א'.

י. ספיר: אני רוצה לדעת, מה הם הנימוקים המחייבים צרוף

של פקידי הממשלה?

שר הפנים - מ. שפירא: יש ועדת שאינן פועלות כפי כראוי ויש חלקים בתוך

הועדות שאינם מעוניינים שהבחירות תתקיימנה.

באם קשים חשש כזה, ברור שהממשלה מצווה על כך להעביר את הבחירות. עליה

להכניס פקידיים משלה למען לדאוג לכך שהבחירות תתקיימנה בזמנן.

י. גורי: אם זהו הנימוק, הרי יש לו תשובה בסעיף קטן ג',

המאפשר לשר הפנים לנקוט בסנקציות נגד ועדת

בחירות שאינה עובדת כראוי.

מר הורנשטיין - היועץ המשפטי: אני רוצה להוסיף לדברי שר הפנים, שיש עוד

נמוק אחד והוא, הטכניקה של הכנת פנקס

הבוחרים. רצוי שהטכניקה תהיה משותפת לכל ועדות הבחירות. השיטות

המסוכללות ידועות למרכז, ובעיקר למשרד הפנים, ורצוי שכל הועדות וההנהנה

סר הורנשטיין:

יש לצרף אנשים מהמרכז, כדי להבטיח עבודה יעילה. סעיף ג' לא מבטיח את הדבר.

י. ספיר: לא שוכנעתי מהנמוק האחרון. אני רוצה להציע הצעה, שאם הדברים יגיעו לידי כך שיהיה צורך לבחור בוועדה אחרת, אזי במקרה כזה, רשאי יהיה שר הפנים להכניס אנשים לא מהמקום, אלא מפקידי הממשלה. אני מציע שהדברים האלה יכללו בסעיף קטן ג'. אני קצטרף איפוא למחיקת הסיפא של סעיף קטן א'.

היו"ר ב. סינץ: את ההחלטה בדבר מחיקת הסיפא של סעיף קטן א' נקבל, לאחר שנדון קודם בסעיף קטן ג'.

סעיף קטן ג) מסעיף 9:

י. ספיר: אני חוזר על הצעתי, להוסיף לסעיף קטן ג' את המלים: "גם עובדי הממשלה, במקום הסיפא של סעיף קטן א'".

ז. ורהכטיג: ומה יהיה אם באותו מקום לא יגורו אנשים שהם עובדי הממשלה?

א. פראי: אני מציע להוסיף: "ההחלטה לשנות את הרכב הועדה תבוא רק לאחר שלש הקראות".

סר רוזנבלום: אם קבלנו החלטה לקיים את הבחירות ביום אחד, חובה היא לכל הכלים יהיו מוכנים כדי לאפשר לקיים את הבחירות, ויש הכרח לצרף לוועדה הזאת גם עובדי ממשלה כדי שתוכל לבצע את הבחירות ביעילות.

י. גורי: הציבור בדרך כלל אינו עושה סבוטז'ה, ואם קורה מקרה כזה, אי אפשר לעשות ממנו הכללה לגבי כל הועדות. אין צורך להתגונן בפני הצבור באמצעים כל-כך דרסטיים. ואיני חושב

י. גוריי:

שיש צורך להתגונן מפני הצבור בעזרת פקידי הממשלה. אפשר להוסיף בסעיף קטן ג' שבמקרה דבר הפנים לא יצליח להרכיב ועדת בחירות יאילה יותר, אזי הוא רשאי למנות פקידי גם מעובדי המדינה, בתור אמצעי נוסף ואחרון.

אאאאאאאאאאאא

היו"ר ב. מינץ: אפשר להחליט למחוק את הסיפא של סעיף קטן א' ולהוסיפו לסעיף קטן ג' ולומר: באם יהיה צורך בכך, רשאי יהיה שר הפנים להוסיף גם עובדי ממשלה.

א. כהן: בסעיף קטן ב': במקום סעיף קטן ב' אני מציע להכניס סעיף אחר: "לאחר שנקבעה ועדת הבחירות, רשאי שר הפנים, במקרה שיש צורך, לצרף אליה חברים נוספים לא למעלה משליש.

ש. מרלין: הצעתי לסעיף קטן ב' היא: שר הפנים רשאי למנות חברים נוספים לוועדת הבחירות לפי דרישת רשימות נוספות המשתתפו בבחירות.

היו"ר ב. מינץ: למר מרלין: כאשר נקבעת ועדת הבחירות אין עדיין רשימות.

ש. מרלין: לאחר שועדת הבחירות נקבעת כבר, המפלגות המשתתפות בבחירות מגישות רשימות, ויש צורך שגם המפלגות האלה, שאין להן ייצוג בוועדת הבחירות, תשתתפנה בוועדה. היו"ר ב. מינץ: זוהי בערך אותה הצעה של א. כהן.

מר רוזנבלום: להצעתו של א. כהן: הסעיף הזה לא יועיל ביחוד בקשר לספוחים. סעיף ב' הוא הסעיף היחיד שלפיו נוכל לצרף אנשים במקרה של ספוח. חברים נוספים אלה יוכלו לייצג את דעת הצבור שסופח, כדי שצבור זה לא יקופח.

שר הפנים - מ. שפירא: אני מציע לא לקבוע מספר שלישי. ישנם מקרים רבים שהמספר הזה לא יתאים.

שר הפנים - מ. שפירא:

אני מציע שבקשר להוספת חברים לוועדת הבחירות, כדאי לקבוע, שאם במקרה יש ערעור מצד איזה גוף, שלדעתו קופח, בזה שנציגיו לא הוכנסו לוועדת הבחירות, אזי לאחר ברור, רשאי שר הפנים לצרף נציגים לוועדת הבחירות. ז.א. להעמיד את הדגש : במקרה של ערעור.

י. גורי: אם או מקבלים ששר הפנים ממנה לפי הצעה, פרושו של דבר: הצבור מציע והוא ממנה אותם. הוא איננו ימל להוסיף אח"כ חברים באם זה ישנה את יחסי הכוחות של המועצה ההולכת, כי אז הוא הופך את כל הקערה על פיה.

ז. וורהפטיג: אני משער לעצמי, שבכל זאת אולי תתקבל ההחלטה בכנסת, בקשר לסעיף של מנז"ל "לאחר התייעצות". לדעתי, דוקא לאחר שתתקבל ההצעה של גורי "לפי הצעה" - רק אז יש מקום לסעיף הזה של אפשרות צרוף חברים לוועדה. אם שר הפנים ממנה מתוך התייעצות, אז אאמא בשעת ההתייעצות הוא ימל להציע מועמדים נוספים. ברור, שאם שר הפנים יצטרך למנות חברים "לפי הצעה", הרי המועצה ההולכת לא תמנה אנשים חדשים, והממשלה תהיה נאלצת, במקרה של קפוח צבור מסויים, להוסיף חברים.

היו"ר ב. מינץ: אני מציע לדחות את הדיון בשאלה זו לישיבה הקרובה.

ש. מרלין: אני מתנגד להצעה זו, משום שאני רואה כאן צעד נוסף, או תכסיס נוסף, לדחית הבחירות.

היו"ר ב. מינץ: אין כאן כל תכסיס לדחית הבחירות, עכ"פ אין זו כלל כוונתי. אני מציע לדחות את הדיון בשאלה זו, מתוך מגמה שבינתיים נגיע לידי הסכם.

ש. מרלין: מתנגד.

י. ספיר: ברצוני להזכיר לחברים שאנו משאירים מאחורינו אבני נגף רבות, שנצטרך אח"כ שוב לחזור ולדרון

י. ספיר:

בה. אני מציע לא להשאיר מאחורינו ^{באלה} החלטות אלה, ולקבל החלטות מיד.

היו"ר ב. סינץ: אם החב' מרלין מתנגד להצעתי, אני נאלץ להצביע.

ה צ ב ע ה

ברוב קולות הוחלט לדחות את הדיון על סעיף קטן א' ו-ב'.

סעיף קטן ד' - נתקבל.

סעיף קטן ה' - נתקבל.

ס ע י ף -10, ס ע י ף -11.

מר הורנשטיין:
היועץ המשפטי.

סעיפים 10 ו-11 נתקבלו כבר בכנסת בקשר

לחוק הבחירות במועצות המקומיות, ולשם

החשת העבודה של הכנת פנקסי הבוחרים בערים.

אני מציע לקבוע בסעיף 10, שיהיה קדמטר

א. שפטל:

בכל מועצה.

את זאת מכינים כבר.

שר הפנים ס. שפירא:

י. גורי: למרות ששני הסעיפים האלה נתקבלו כבר בכנסת,

והמטרה היתה להחיש את הבחירות ולגשת

לעבודה המעשית של הכנת הבחירות, אני מציע בכל-זאת כי נדון עכשיו מחדש

בסעיפים אלה, אנו מוסד מחוקק, ואין אנו צריכים לשלול מעצמנו את

הזכות לתקן, באם יש צורך לתקן.

א. כהן: אני מתנגד להצעתו של גורי וזאת משום שאינני

רוצה שניצור תקדים. אנו קבלנו את הסעיפים

האלה רק לפני חודשים ספורים, וקבלנו זאת לאחר דיונים ממושכים בקשר לגיל

ולווחק. כל תיקון יסבך אותנו שוב.

י. גורי: יתכן שנמצא לנחוץ לתקן משהו, אני מציע שהתיקון יקבל תוקף לא לבחירות האלה, אלה לבחירות הבאות.

י. ספיר: אם יעוררו מחדש את הדיון בסעיפים האלה, תהיה לי הרשות להעלות מחדש בכנסת את הדיון בדבר מקום מגורים.

י. גורי: אין לי התנגדות לדון מחדש לגופו של האג'נדין, כי לדעתי הדיון בסעיף 14 קושר אותנו לדיון בסעיף 10, שנתקבל כבר. בסעיף 14 ב' כתוב למשל: לשם הכנת פנקס הבוחרים רשאית ועדת הבחירות.... וזה מקשר אותנו להצעה של א. שפטל בקשר לקדסטור של הבוחרים, הקשור עם הקדסטור של המדינה. אם נקבל את הצעתו של שפטל, נהיה חייבים לשנות את הנוסח בסעיף 10. בדרך-כלל איננו רוצה לסגור בפנינו את הדלת לתקן משהו באם יש צורך בכך.

היועץ המשפטי מר הורנשטיין:

קודם הוגש לכנסת חוק שלם לקריאה ראשונה. מתוך מגמה להחיש את הבחירות, הוצאו שני הסעיפים האלה. שני הסעיפים האלה הובאו אח"כ לכנסת לקריאה שניה ונתקבלו, ואי אפשר לשנות עכשיו סעיפים שנתקבלו כבר.

י. גורי: האם אי אפשר לשנות ולתקן גם מה שנתקבל כבר בכנסת?

מר הורנשטיין: הצעות לחוקים חדשים באות לעת-עתה רק מטעם הממשלה.

י. ספיר: אפשר לשמוע את הצעותיו של מר גורי. יתכן שהן אינן עומדות בסתירה להחלטות שנתקבלו כבר בקשר לשני הסעיפים האלה. באם הצעותיו עומדות בסתירה למה שנתקבל, נוכל אולי לצרף זאת לסעיף זה או אחר.

מר הורנשטיין: סעיף 10 הוא הסעיף החדש שנתקבל ע"י הכנסת.

י. גורי: אני מציע שעל סעיפים 10, 11, 12, 13 נדון ביחד עם סעיף 14.

היו"ר ב. מינץ:

סעיף 13 אינו נכלל.

י. ספיר:

באם לסר גורי ישנן הצעות אחרות בקשר
לאותם הסעיפים שנתקבלו כבר בכנסת, יציע

לנו אותן בישיבה הבאה.

בקשר לסעיף 13, נדמה לי שקבלנו כבר

החלטה שאדם היושב בבית הסוהר רשאי להצביע.

סעיף 13 - פסולים.

ז. וורהפטיג:

בסעיף 13 צוינו שלשה סוגים פתאום :

"מועמד", או "להבחר", או "לכהן".

מה שנוגע ל"לקטגוריה "להבחר" - צויין כבר סעיף 9 של החוק המקוצר.

מר הורנשטיין - היועץ המשפטי:

לסעיף 13 שייכים עתה עובדי עיריה

וממשלה, וחולי רוח.

ד. הכהן:

אני מציע להוסיף לסעיף 13 גם אנשים

שאינם יודעים קרוא וכתב, או אנשים

שנשפטו על מעשי שחיתות, או על עניינים בלתי חוקיים. יחד עם זאת

אינני מבין מדוע נביא את הקלפי לבתי הסוהר ?

אני מציע, איפוא, להוסיף: "... בקנאי

שיהא פסול להיות מועמד או להבחר ולכהן כחבר מועצה, מי שברון ע"י

בית משפט באשמה שהוא עסק במעשי שחיתות או עסקים בלתי חוקיים,

וכמו"כ מי שאינו יודע קרוא וכתב".

א. שפטל:

לסעיף קטן 1:

לתקן במקום, מקום מגוריו "הרגיל" - מקום

מגוריו הקבוע. ושאין לו זכות בחירה במקום.

לסעיף קטן 4:

לשנות את הסעיף, ולכתב "חבר של כל רשות

מקומית שהיא".

א. שפטל:

כמו"כ אני מציע להוסיף פסקה 5:
"אם הוא או אשתו או סוכנו, בעקיפין או
במישרין, שותפים בעסק או בהלוואה או
חוזה שנעשה עם הרשות המקומית שהוא מועמד לה".

א. כהן:

אני רוצה להציע דבר, שיראה אולי כמוזר:
אינני מבין מדוע יש לציין בחוק שחולה
רוח אינו רשאי לכהן במועצה או בעיריה. ברור שאיש לא יציע אדם כזה,
ולמה לציין זאת בחוק?

ז. וורהפטיג:

אני מתנגד להצעתו של ד. הכהן שלפיה יש להרחיב
את האיסור הזה על אנשים שעשו מעשים בלתי
חוקיים. דבר זה נותן מקום לשרירות לב רבה, כי קשה לקבוע מהו המעשה
הבלתי חוקי שמישהו עשה. רק בבית המשפט, יכל השופט לשלול מאדם את זכות
האזרח באם הוא מוצא זאת לנכון. אני מתנגד בהחלט להגבלה הזאת, כי מי
יודע מהו מספר האנשים שהשלטונות יכולים לפסול אותם באמללא שהם עברו
על החוק.
אני חושב כמו"כ שמעייף קטן 4 מיותר, כי
ברגע שאנו אומרים שהוא אינו תושב קבוע במקום מסויים ואין לו זכות
לבחור במקום, אין לו גם זכות להבחר.

היו"ר ב. מינץ:

גם לדעתי מעייף 4 הוא מיותר, ואני רואה
שהמעייף מחוק.

אשר לחולי רוח, בלי מעייף מסויים בחוק
לא נוכל לפתור את השאלה הזו. כל זמן שיש לו זכות לבחור, יש לו גם
זכות להבחר.

ת. טנבי:

אני מתנגד להצעתו של ד. הכהן בדבר שלילת
זכות בחירה מאנשים יודעי קרוא וכתב
ואני מתנגד שבכניס את הדבר בחוק. ישנם אנשים שאינם יודעים לקרוא
ולכתב, אבל בכל זאת יכולים לנהל את ענייני הצבור. הצעת ד. הכהן אינה
הגיונית.

כמו"כ אני חושב שיש לבטל את מעייף קטן 3.

ת. טובי:

כי גם לבחירות בכנסת, היו פקידי הממשלה וחברי מועצות, מועמדים לבחירות, ולא שללו מהם זכות זו.

י. גורי: אין אני רואה את התיקון הזה כמיותר, כי אינני יכול לקבל את ההנחה שאין להעלות את

על הדעת שמועמד שאינו יודע קרוא וכתב לא יופיע ברשימת הנבחרים. ובפרט חשוב הדבר לגבי ההרכב החדש של האוכלוסיה, שרבים מהם אינם יודעים קרוא וכתב. אני חושב שיש צורך לדון לגופו של הענין ואין אני רואה את ההצעה הזאת כמיותרת ואני תומך בה.

מה שנוגע לזכות הבחירה ליושבים בבית-הסוהר, הרי יש הבדל בין ישיבה לישיבה. אין אנו יכולים לשלול את זכות האזרח מאדם היושב בבית הסוהר, ויש לבסח בזהירות את ההצעה הזאת. אני חושב שועדת המסנה צריכה לעיין בה היטב.

אשר לפקידי הממשלה שאינם יכולים להבחר לרשות מקומית. אני חושב שגם כאן צריך לעשות הבחנות בין פקיד לפקיד.

י. ספיר: אני חושב שמית קרוא וכתב לגבי האתלוסיה בארץ היא עדינה מאד. אני הייתי מכניס

זאת בחוק לא בצורה שלילית, אלא בצורה חיובית: כגון: בסעיף זכות הבחירה הייתי כותב: " כל בן 20 היודע קרוא וכתב....." רשאי לבחור וגם להבחר.

ביחס לסעיף 4 הרי ברור שגם חבר מועצה שעבר לגור לעיר אחרת, חייב להתפטר ממשרתו כחבר המועצה או העיריה.

גם לדעתי הסעיף של חולי רוח - מיותר.

הענין שעובד ממשלה איננו יכול להיות חבר

מועצה - זהו דבר המקובל בכל העולם. הכוונה היא שכל אדם הנבחר ע"י הצבור צריך להיות אדם בלתי תלוי באיזה גוף שהוא, חוץ מהגוף שבחר בו. פקיד ממשלתי בין שהוא פועל, ובין שהוא מנהל מחלקה - אינו אדם חפשי ואם ותלוי בפרנסתו בממשלה. יתכן גם שקורה קונפליקט בין הממשלה לבין המועצה, ואז בר הממשלה שהוא גם חבר המועצה אינו יכול להיות חפשי.

י. ספיר: בשפטים ע"י בענין/בתי משפט - הייתי מציע שלא להסתבך בענין זה.

מר הורנשטיין: הצעתו של מר שפטל בקשר לאדם שיש לו עסקים אם המועצה - ישנה כבר בחוק.

מר זילביגר - היועץ המשפטי: בנוגע להצעתו של ד.הכהן בענין אנשים שנאסמו על מעשי קלון, ברצוני לציין כי בהצעה הראשונה של החוק חבאו הסייגים האלה, אולם היועץ המשפטי מר י. שפירא התנגד בתוקף לסייגים אלה, מתוך הנמקה שאם ההגבלות האלה אינן חלות על הנוחרים אין צורך שיחולו על המעומדים לכהונה. כמו"כ אין חשש שאנשים שאינם יודעים קרוא וכתב יהיו מועמדים לכהונה. דעת היועץ המשפטי נתקבלה על דעת הממשלה כולה והוחלט למחוק את כל הסייגים האלה מהצעת החוק הראשונה. ביחס לסעיף קטן 4, הריהו אמנם נובע גם מההחלטה החלקית שנתקבלה כבר בכנסת. אין הסעיף הזה מוסיף כלום, כי ברור שכל נבחר צריך להיות תושב קבוע במקום.

הצעת מר שפטל ישנה בסעיף 45 של החוק

הקיים.

מר רוזנבלום: המוטג של הגינות הוא מושג רחב למדי. אם אנו נרצה לקבוע את הדבר הזה בחוק, נצטרך לתת סמכות לכוח השיפוטי במדינה, כי רק בית משפט יכל לבדוק, לבחון ולברר מהלמידת ההגינות של אדם, ובאם יש לשלול ממנו זכויות אזרח או לא.

מר הורנשטיין: ביחס לעבודי המדינה, השתדל משרד המשפטים לקבל אינפורמציה ודוגמאות מארצות אחרות.

באנגליה, למשל, אין כל הגבלה על פקירי הממשלה. בגרמניה (שלפני היטלר) היתה אותה השיטה. לעומת זאת בצרפת ישנה הגבלה חלקית לגבי פקירי ממשלה נושאי משרות חשובות ואחריות, כגון: שופטים סחוזיים, מהנדסים וכו'.

בצו המועצות המקומיות של חדרה, ישנה הצעה חדשה של ממשלת ישראל והיא: עובד מדינה שעבודתו קשורה בעניני מנהל סחוזיים, או שלטון מקומי, או שעבודתו עלולה להביא לידי לא-התאמה בין עבודתו בממשלה או במועצה.

מר הורנשטיין: בקשר להצעתו של מר שפטל בענין אנשים המעונינים בחוזים. בהצעה הראשונה של חוק העיריות הוכנסה ההצעה הזאת, שמתאימה לשיטה האנגלית, אולם ביטלו את ההצעה הזאת ותיקנו את הדבר: או שאדם צריך להיות נעדר מאותה הישיבה בה ירוננו על אותו החוזה, כדי שלא תהיה לו הכרעה ע"י הצבעה, או שהוא יודיע בעת הישיבה שהוא מעונין בחוזה. אם הוא לא יודיע ויתענין בחוזה זה בעקיפין - יחשב הדבר כעברה פלילית.

ש. סרלין: אני מציע למחוק בכלל את סעיף 13. מה שנוגע לסעיף קטן (1) הרי ברור שיכל להבחר רק אותו אדם שיש לו זכות בחירה במקום; ואם הוא עובר לעיר אחרת, עליו להתפטר מתפקידו כחבר המועצה, ואין צורך שהדבר יפורש בחוק. מה שנוגע לסעיף קטן (2) אני חושב שגם הוא מיותר, כי לו היו בודקים בדיקה פסיכולוגית את האנשים, בעיקר בשלב הגבוה של אנשי הצבור, היינו מגיעים לתוצאות מענינות מאד. מה שנוגע לסעיף קטן (3) ביחס לעובדי הממשלה, הרי ידוע שיש לנו המוני פקידים, ועוד ילכו ויתווספו, ומכל אלה לא יתכן שנמנע פעילות במסגרת של עיריות ומועצות מקומיות, רק משום שהם במקרה פקידים במנגנון הממשלתי. ע"י כך נמנע מאחוז ניכר של האוכלוסיה להשתתף באופן פעיל בחיים הצבוריים.

בענין קרוא וכתב, הייתי מיעץ שלא ליצור תקדים משונה. בארצנו רק חלק קטן של האוכלוסיה הם יודעי עברית, ויהיה זמן, והוא איננו רחוק, שחלק גדול מאד מהאוכלוסיה לא ידע את השפה הרשמית - עברית. יש אמנם לקבוע בחוק, שכל אזרח במדינה חייב לדעת את שפת המדינה, את השפה העברית, אולם אין להכניס זאת בחוק העיריות דוקא, אלא במקום אחר. אולם הדבר לא פשוט, כי עדיין אין לנו חוק אזרחות, ואני מציע לוועדת הפנים לא להכניס לחוק את ההצעה הזו.

מכל האמור לעיל, אני אומר, שיש צורך למחוק בכלל את סעיף 13, כי לדעתי הוא מיותר בהחלט.

א. פראי: אני מתאר לי שבחוקה היסודית של המדינה צריכים יהיו לקבוע כמה עקרונות, אולם כל עוד אין לנו חוקה יסודית, אינני יכול לקבל את הביאורים של היועצים המשפטיים בקשר לאותם החוקים שכבר נתקבלו. אנו מחליטים אמנם עכשיו על בחירות למועצות המקומיות, אבל אין זה מחייב את הנוהג לגבי בחירות כלליות.

א. פראי:

אני שמח על כל הנימוקים שהושמעו כאן

ביחס להצעתו של ד. הכהן ובעיקר ביחס

להצעתו לגבי אנשים שנאשמו במעשי קלון. אני תומך בנימוקים שחש/מעו

נגד הצעה זו ע"י מר וורהפטיג.

ביחס לעובדי ממשלה אני מציע להוציא את

הסעיף הזה לגמרי, כי בכלל אינני יודע אם נוכל לקבוע מהו מספר האנשים

שהם אינם בלתי תלויים. אינני יודע מדוע פקיד ממשלה, כגון: עובד דואר,

מדוע הוא יהיה פסול לכהונה? יש אלפי אנשים במדינה שהם עובדי מדינה,

ואין לשלול מהם את הזכות של פעילות צטרית.

י. בן-צבי:

אני חושב שאנו יכולים לפתור את הבעיה הזאת

בצורה פשוטה, ע"י משפט אחד. אני מציע לכתב, שהפסולים לכהן הם אלה

המשוללים זכות להכלל בפנקס הבוחרים. מי שמשולל זכות להכלל בפנקס

הבוחרים אינו יכול להבחר.

מה שנוגע לענין עובדי ממשלה, אני חושב

שאנו צריכים להמנע מהאפשרות שפקיד ממשלתי יכהן גם כמועצה עירונית,

או כמועצה אחרת. אם לא נמנע את האפשרות הזאת אנו נפתח פתח רחב להשפעת

הממשלה על העיריות. אפשר אולי להשאיר פתח לפקידים נמוכים שאין להם

השפעה פוליטית. גם מנהל מחלקה בממשלה אינו יכול להיות חבר כנסת. יש

לקבוע סוג מסויים של פקידים ממשלתיים שאסור להם להבחר לעיריות וע"י

כך לא נפגע בפקידות הנמוכה, ויש למצוא את הניסוח המתאים לכך.

מה שנוגע לחולי רוח אני מציע להשאיר את

הסעיף הזה, כי אם לפי החוק יש לו זכות לבחור, יש לו גם זכות להבחר.

א. חושי:

לסדר הדיון אני רוצה להעיר, שאם נמשיך

בדיונים בצורה זו - הבחירות לא תתקיימנה.

אני מציע שהחברים אף יעיינו בחוק עוד לפני שהם באים לישיבה. אנו

מוכרחים למצוא דרך לעבודה יותר מהירה ויותר יעילה, אחרת לא נוכל

להתקדם.

אני אציע בישיבה הבאה, שהבחירות תתקיימנה

מבלי שנהיה תלויים בדיונים שלנו, כי אני מאוכזב מאד מהתקדמות העבודה

שלנו.

א. חושי: אשר לעובדי הממשלה, מספר עובדי הממשלה בסובן בטוב של המלה, ילך ויגדל: ישנה רכבת, ישנם במלים, ואולי עוד תהיה תעשיה ממסלתית. האם נוכל מכל אלה לשלול את זכות הבחירה? היש בזה הגיון? לפי ההצעה הזאת גם מורה, שאם המורים רוצים להחשב כעובדי הממשלה, לא יוכלו להבחר, רופאים ממסלתיים ועוד.

אני שולל בהחלט את ההצעה האומרת לשלול זכות בחירה מאנשים שאינם יודעים קרוא וכתב. דבר זה ישלל את זכות הבחירה מרבבות אנשים מעדות המזרח וגם מרבבות ערבים. אני מציע לדחות לחלוטין את ההצעה הזאת. אני מכיר אדם אחד שנבחר בזמנו לסיים האוסטרי, ואדם זה לא ידע קרוא וכתב, אבל נהל בהצלחה את עניני האכרים בגלציה. זוהי דוגמא משכנעת נגד ההצעה הנ"ל.

כן אינני מבין את ההצעה בקשר לחוזים. אם אדם מכר פעם נייר לעיריה, האם הוא משולל זכות להבחר? או אפילו אם הוא ירצה למכור נייר? אם אנו נגביל עד כדי כך, מי ישאר בעצם להיות מועמד למועצת העיריה? אני תומך בהצעה שישנו סוג מסויים של פקידים ממסלתיים שלא יהיו רשאים להבחר, אבל אי אפשר לקבוע חוק שיכלל רבבות אנשים.

א. הכהן: בענין קרוא וכתב: אני מציע לקבוע שרשאים להבחר רק אנשים היודעים את שפת המדינה, או שהמועמד חייב לדעת בזמן מסויים את שפת המדינה.

ד. הכהן: בענין עובדי ממשלה אני מציע לא להרחיב את היריעה, כי ישנם אנשים רבים מבין הפקידות הממשלתית שהיו יכולים לנהל בהצלחה את עבודת המועצה, אנשים שעובדים מכל מיני מוסדות, ושלא תהיה להם כל השפעה פוליטית. אאא

י. גורי: אני חושב שיש לקבל את ההצעה של הח' בן-צבי המציע להעביר חלק מהדיסקורוליופיקאציות לסעיף של קווליופיקאציות.

אשר לעובדי הממשלה אני מציע לקבל את השיטה הצרפתית, כפי שהזכיר לנו היועץ המשפטי, שלפיה רק אנשים מסויים מפקידי הממשלה לא יכולים להבחר.

י. גורי: ואולי אפשר להוסיף פסקה בקשר לסוגים מסויימים שמהם נשללת זכות בחירה: ממי שנשללת ממנו זכות האזרח.

מר רוזנבלום: עוד אין לנו חוק של זכויות אזרח.

י. ספיר: אני מציע שהיועצים המשפטיים יביאו לנו הצעות ניסוח בישיבה הבאה, כדי שלא יתווסף חומר רב, מבלי שנקבל החלטות ברורות עליו.

א. שפטל: אני תומך בהצעתו של א. חושי, שלפיה יש לקבוע סוג מסויים של פקידים ממשלתיים.

היו"ר ב. מינץ: אני תומך בהצעתו של מר ספיר, ואני בטוח שאין התנגדות לכך, שהיועצים המשפטיים יביאו לנו בישיבה הבאה הצעות מנוסחות של החוקים, בהתאם להצעת שהובאו כאן.

בזה אני מסיים את הדיון בחוק העיריות בישיבה זו.

ש. מרלין: בישיבה הקודמת בקשתי ממנהל משרד הפנים שימסור בשם שר הפנים הודעה על תאריך הבחירות. אני מבקש לקבל עתה תשובה בענין זה.

מר רוזנבלום: תשובת שר הפנים דומה לתשובה שמסרתי בישיבה הקודמת, והיא, שאם הועדה תסכים להעביר את הבחירות לפי החוק הקיים, פרט לשנויים שהוחלט עליהם כבר בכנסת, אפשר יהיה לקיים את הבחירות תוך חודשיים. באם הועדה לא תסכים להצעה זו, הרי כל זמן שלא הסתיימו הדיונים בוועדת הפנים, אי אפשר לקבוע את מועד הבחירות. הבחירות תלויות בקצב עבודתה של ועדת הפנים.

א. ספיר: מה מצב ההכנות לבחירות?
מר רוזנבלום: יש לי רשימה מפורטת על מצב ההכנות לבחירות

מר רוזנבלום: ואוכל להקריאה עכשיו או בישיבה הבאה.

י. גורי: ביחס לקצב העבודה של הועדה, אני מטיל את

האשמה על משרד הפנים, שבמשך הפגרא לא

צמצא כנס את חברי הועדה לשם דיון על חוק העיריות, אלא רק לפי דרישת
הממשלה. ועדת הכספים עבדה גם בימי הפגרא.

מר רוזנבלום: אני מצטער לשמוע זאת, כי עוד לפני הפגרא

ציינו לא פעם שיש להחיש מאד את מהלך הדיונים

בקשר לחוק העיריות. עלי לציין כמו"כ שלוועדת הכספים היתה רק ישיבה אחת
לפני שועדת הפנים התכנסה.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00

=====